

Véres olvasás

HEGYI ZOLTÁN

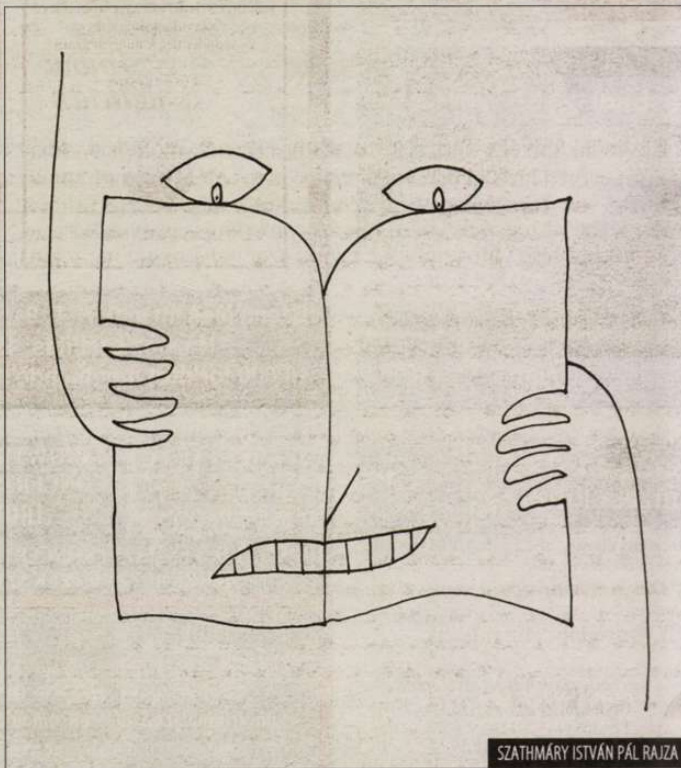
Lehetséges az a helyzet, amikor az ember szomorúan, elmélázva, elke-seredetten, de mégiscsak zsákmányra éhesen (az ember egy állat, csak nem olyan szép) áll egy félbemaradt házi könyvtár maradványai előtt. Boldogult kisvárosi antikvárius koromban magam is gyakran szem-besültem ezzel a problematikával, a helyzet nem sokkal jobb, mint amikor egy érző lény végrehajtónak szegődik. Tétélezzük fel, hogy van ilyen élet-helyzet. A felhozatal nagyjából ugyanaz, és körülbelül a kilencve-nes évek közepéig kiadott műveket tartalmazza, szerencsés esetben a legjavát. Magam egyébként úgy voltam ezzel a vállalkozással, hogy életemben először komoly gazda-sági, pénzügyi számításokat végez-tem. Sőt, alulkalibráltam, gondol-tam én. A kiindulási pont az volt, hogy egy tizenkétezer lélekszámú magyar városban rendszeresen ol-vasnak százan, és ők havonta lel-kesen el is költenek könyvre mint-egy ezer forintot. Ez ugye százezer, ami abban az időben nagyjából el is tartott volna egy kétgyermekes családot tisztas szegénységben. Fél év múlva bezártam.

Nem azért történt, mert átdigi-talizálták magukat a tömegek, ha-nem mert nem volt rá igény és nem volt rá pénz. Néhány száz forintos könyvre. A kilencvenes évek közé-péből a szempontból vízválasz-tó volt. Akkor derült ki, hogy egy-Kínában vagy Szlovákiában fillé-

rekért nyomtatott könyv a terjesztőnek majdnem akkora zse, mintha szókítésbe fogott volna, a „fogyasztónak” viszont megfizethetetlen. Elkezdődött az elhülyítés egy újabb stációja, és hol volt még a Facebook azzal a hírrel, hogy George Soros, az ismert jótékonykodó elbukta rajta a vil-lanyszámlapénz egy részét.

A toporgás a polc előtt egyébként rendkívül tanulságos, amint azt a főorvos úr budai villájában, ahol nagyobb események előtt csövezek, is-mét tapasztalhattam. Új könyv egy darab se, viszont a támogatott, túrt, tiltott korszak legjobb pillanatai tömegével. Örkeny, Salinger, Kerouac, antológiák a korai olaszoktól a modern skandinávokig, Marquez és per-se a klasszikusok, Adytól Kosztolányin át Weöresig és Pilinszkyig. Ha ott lett (Ottlik) volna vége, az is egy életnyi olvasás. Outlet. Egy ilyen polc-rendszeren persze mindig akad valami ritka is, ami nem összekeverendő a ritkasággal, amitől szét is csúszik rögtön örömben a mániákus gyűjtő. A ritka ezúttal a Szarajevó – Egy antológia című kötet volt, ami több

szempontból is felkeltette a hivatá-sos szözmötölő figyelmét. Mert a Város szerelmese, talán mert már több mint turista, inkább látogató. Mert évek óta simogat egy Szaraje-vói hajnal című elbeszélést, de nem meri elengedni, mert a szenvedés-történetekkel csinján kell bánni. Mert a művet a Soros Alapítvány támogatásával a Magyar Narancs adta ki 1994-ben, és még nem tűnt lehetetlennek, hogy Csoóri Sándor és **Eörsi István** egy kötetben szere-peljen. Baj persze már akkor is volt doszt. Karátson Gábor leírta, amit kellett, és ami azóta is így van, posztháborús traumaként is, hogy „Szarajevó ma a magyarok tudat-alattija”, de valami iszonyat ol-vasni a tisztelendő kivétel mellett a szöveghágó hosszan sorjázó soro-kat, ahol a szerzők még arra sem vették a fáradságot, hogy halálsza-gú párhuzamot vonjanak Szaraje-vó és Auschwitz között. Bár már azért is kár volt. Európéer hatók-rök – írta Esterházy Péter.

SZATHMÁRY ISTVÁN PÁL RAJZA